

кращої організації його роботи; підвищити керованість роботи, можливість управління нею та її удосконалення.

Список використаних джерел:

1. Гончарук Н., Прокопенко Л. Організаційно-правові аспекти надання адміністративних послуг в Україні / Н. Гончарук, Л. Прокопенко // Публічне управління [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011-1/doc/1/04.pdf.
2. Деякі питання надання адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2010 № 915 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Даньшина Ю. Зарубіжний досвід оцінювання якості надання адміністративних послуг / Ю. Даньшина // Теорія та практика державного управління. – 2011. - № 35. – С. 1-9.

References:

1. Honcharuk, N., Prokopenko, L. (2011), “ The organizational aspects of administrative services in Ukraine ”, Publichne upravlinnia [Online], available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pubupr/2011-1/doc/1/04.pdf.
2. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy 11.10.2010 № 915 (2010), “Some issues of administrative services” [Online], available at: <http://www.kmu.gov.ua>.
3. Dan'shyna, Yu. (2011), “Foreign experience of evaluating the quality of administrative services”, Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, vol. 35, pp. 1–9.

Рецензент: Дацій Н.В., д.держ.упр., професор

УДК 351

Гончаренко І. Г.,

к.е.н., доцент,

Черкаський державний технологічний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОГО ДОСВІДУ КЛАСТЕРІВ

Анотація. В роботі проведено дослідження різних підходів до визначення основних типів кластерів, що дозволяє визначити їх специфічні характеристики та прослідкувати світовий досвід кластерної діяльності. Такий аналіз дозволяє вибрати той тип кластерного об'єднання, який є найефективнішим.

Ключові слова: кластер, типи кластерів, класифікації.

Гончаренко И. Г.,

к.э.н., доцент,

Черкасский государственный технологический университет

ИССЛЕДОВАНИЯ МИРОВОГО ОПЫТА КЛАСТЕРОВ

Аннотация. В работе проведено исследование различных подходов к определению основных типов кластеров, позволяет определить их специфические характеристики и проследить мировой опыт кластерной деятельности. Такой анализ позволяет выбрать тот тип кластерного объединения, являющегося эффективным.

Ключевые слова: кластер, типы кластеров, классификации.

Goncharenko I.G.,

Ph.D., Associate Professor,
Cherkasy State Technological University

JUSTICE OF THE PEACE STUDIES EXPERIENCE KLASTEROV

Annotation. The study of different approaches to the definition of the main types of clusters, which allows to determine their specific characteristics and to trace the global experience of cluster activities have been conducted in this work. This analysis allows you to select the type of cluster's association, which is the most effective. The aim of this work was to study different approaches to the classification of cluster associations.

The term "cluster" is multivalued, currently, it's not only definition for this term. In the works of Ukrainian and foreign authors you can find many definitions of "cluster". In addition, the study of modern scientific literature showed that there are different types of clusters. The article reviewed and classified different types of clusters identified by domestic and foreign scientists.

Representatives of the Tokyo Institute of Technology were divided clusters into two main types depending on the degree of novelty of manufactured products. American economists offered two different classification of the cluster - depending on the industry sector and size. New Zealand also offered to classify clusters and researchers according size. Representatives of the research Institute of economy in Pineland (ETLA) were divided clusters depending on types and degree of development of the cluster's structure elements. In the framework of the Fourth international conference on technology policy and innovation, which was held in Brazil, typology of clusters according to the degree of innovativeness was selected. Mr. Porter divides clusters into three groups: national (out of field), regional (tied to a specific region) and local (located in a particular city). Swedish economists spend a typology depending on the cluster's stage of development. Russian scientists proposed to classify the clusters with bands such as, competitive, strategic, emerging, mature and stabilizing.

A study of the basic classification criteria and determinate the type of clusters, each characterizes the features of their particular types had been implemented. This analysis makes it possible in future to choose the most suitable type of cluster association to achieve the most effective benefits from such integration.

Keywords: cluster, cluster types, classification.

Вступ. Поняття «кластер» є багатозначним, єдиного трактування на сьогоднішній день не існує. У працях зарубіжних і українських авторів можна зустріти безліч визначень кластера. Крім того, вивчення сучасної наукової літератури показало, що існує різна типологія кластерів. Розглянемо і систематизуємо різні типи кластерів, описані в зарубіжній та вітчизняній літературі.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Вагомий внесок в дослідження поняття та типології кластерів зробили такі вітчизняні науковці: Борисенко М., Соколенко С., Чевганова В., Брижань І., Коваль О., Пелещак І., Войнаренко О., Пойченко К., Каніщенко Н. та інші.

Постановка проблеми. Метою даної роботи є вивчення різних підходів до класифікацій кластерних об'єднань.

Основний матеріал і результати. М. Портер поділяє кластери на три групи: національні (позапросторові), регіональні (прив'язані до певного регіону) та локальні (розташовані в певному місті).

Шведські економісти (Т. Andersson, S. Schwaag) залежно від того, на якій стадії розвитку перебуває кластер, класифікують їх таким чином:

- «перед-кластер», або агломерат; це означає, що в регіоні виникає концентрація великих підприємств в одній галузі і що в регіоні існує ряд компаній малого бізнесу;

- кластер, що зароджується; це припускає, що в регіоні з'являється декілька компаній, які об'єднуються навколо «ключової» сфери діяльності кластера, розширюються загальні перспективи їхньої співпраці;

- кластер, що розвивається, характеризується тим, що в регіон приходять нові учасники, яких приваблюють можливості кластерної організації, внаслідок чого виникають нові взаємозв'язки;

- зрілий кластер, що має на увазі досягнення критичної маси учасників і розвиток зв'язків кластера за межами регіону. У середині кластера відбувається динамічний розвиток нових фірм;

- кластер, що трансформується; це означає, що для виживання бізнесу і недопущення стагнації учасники кластера концентруються навколо нових технологій і продуктів. Це приводить або до трансформації кластера в декілька нових кластерів, або до зміни основних характеристик продукції кластера [5].

Представники Токійського інституту технологій Carlos A. Carvaja і Chihiro Watanabe залежно від ступеня новизни продукції, що випускається, поділяють кластери на два основні типи:

- індустріальні, що склалися історично і ґрунтуються на традиційній продукції, яка підтримує їх переваги протягом ряду років, наприклад, винний кластер Каліфорнії (США);

- інноваційні (або інтелектуальні), націлені на створення принципово нових видів продукції, які утворюються навколо відомих університетських або дослідних центрів і характеризуються швидкою зміною продукції, що випускається, наприклад Силіконова долина (США), Бангалор (Індія).

Американські економісти Roger R. Stough і Peter Arena пропонують дві різні класифікації кластерів – за розмірами і залежно від галузевої належності.

За розмірами вони виділяють три типи кластерів: мегакластер, мезокластер та мікрокластер.

Залежно від галузевої належності вони поділяють кластери на три групи:

- добувні кластери, що ґрунтуються на видобуванні й первинній переробці природних ресурсів;

- обробні кластери, що ґрунтуються на промисловому виробництві;

- кластери послуг, що ґрунтуються на наданні послуг, в т.ч. фінансових [8].

Також за розміром пропонують класифікувати кластери і дослідники з Нової Зеландії Dh. Mehla і P. Shukla. Ними були виділені такі типи кластерів як:

- малий (рівень прибутку від експорту до 5 млн. дол., кількість фірм і організацій – від 5 до 15, кількість зайнятих у кластері – від 100 до 1000 чол.);

- середній (рівень прибутку від експорту від 5 до 50 млн. дол., кількість фірм і організацій – від 5 до 15, кількість зайнятих у кластері – від 100 до 1000 чол.);

- великий (рівень прибутку від експорту більше 50 млн. дол., кількість фірм і організацій – понад 15, кількість зайнятих у кластері – більше 1000 чол.) [6].

У ході наукових дискусій у рамках Четвертої міжнародної конференції з технологічної політики й інновацій, що проходила в Бразилії в червні 2000 р., була вироблена така типологія кластерів за ступенем інноваційності:

- залежний або усічений кластер, що складається з ланок технологічно взаємозв'язаних підприємств, іноді значно розрізаних територіально, діяльність яких обмежена набором типових функцій (добування ресурсів, обробка, збагачення, відправка). Застосовувані технології є досить сучасними, але не передовими. Нові технології надходять на виробництво у вигляді готового до негайного використання продукту;

- індустріальний кластер, що є групою спільно працюючих компаній, які виробляють типові продукти або послуги. Використання нових технологій обмежене сферою контролю якості та управління персоналом;

- інноваційно-індустріальний кластер, до складу якого входить група спільно працюючих компаній, що виробляють продукти і послуги, потребують постійного оновлення, підвищення якості продукції, реалізації нових функціональних можливостей. Учасники кластера здійснюють постійні та стійкі зв'язки з науково-дослідними центрами і освітніми установами;

- проінноваційний кластер, що складається з компаній, націлених на провідні світові стандарти. Учасники кластера фокусуються на швидкому здобутті необхідних знань і технологій з метою поліпшення поточної конкурентоспроможності;

- інноваційно-орієнтований кластер, який є групою компаній, що використовують передові знання і технології, залучають талановиту робочу силу з різних країн світу. Учасники кластера є споживачами і генераторами венчурного капіталу, визначають напрями наукових

досліджень університетів і освітніх установ за допомогою пред'явлення попиту на них. Цей кластер, по суті, визначає промислову, інвестиційну, соціальну структуру регіону [4].

У дослідженні, проведеному ОЕСР, яке присвячене національним системам інновацій, запропонована така класифікація кластерів за їх роллю в системі обміну і використання знань:

- кластери, що ґрунтуються на науковій базі (фармацевтика, авіакосмічна галузь);
- кластери «інтенсивного розміру» (автомобільна промисловість, харчова);
- кластери постачальників (лісозаготівля);
- кластери спеціалізованих виробників (виробники комплектуючих комп'ютерної техніки) [7].

Фахівцями Інституту дослідження економіки Фінляндії (ETLA) залежно від наявності і ступеня розвитку елементів кластерної структури були виділені такі типи кластерів:

- сильний, для якого характерна хороша збалансованість розвитку як основних, так і пов'язаних виробництв і спеціалізованого сервісу, висока внутрішня конкуренція, науково-дослідний та інноваційний потенціал світового рівня, інтенсивна внутрішньокластерна взаємодія в рамках спільних проектів і роботи міжгалузевих організацій;

- стійкий, який демонструє позитивну динаміку становлення всіх елементів кластера і внутрішньокластерної взаємодії, проте поки що не досяг необхідного рівня розвитку для отримання упевнених вигод від кластеризації;

- потенційний, який характеризується нерівномірним розвитком структури кластера і слабкістю окремих елементів моделі ромба Портера, але при цьому існують виражені конкурентні переваги і фундаментальні фактори, що сприяють його подальшому розвитку;

- латентний, який, хоча й об'єднує цілий ряд досить успішних компаній, проте в цілому вельми далекий від повноцінної кластерної структури, при цьому процеси її формування відбуваються досить поволі, у зв'язку з чим латентний кластер не розглядається як рушійна сила економічного зростання в країні [2].

Український дослідник С. Соколенко пропонує класифікувати кластери за такими групами [1]:

- конкурентні,
- стратегічні,
- виникаючі,
- зрілі,
- стабілізуючі.

Відповідно до обраних критеріїв В. Чевганова та І. Брижань пропонують класифікувати кластери за такими видами:

- міжнародні, національні, регіональні (за критеріями територіального розподілу праці);
- міжгалузеві, галузеві (за критеріями галузевої належності);
- створені на базі малих та середніх підприємств, створені навколо великих компаній та концернів (за критерієм структури кластеру);
- виробничі, науково-технічні, змішані (за критерієм характеру зв'язків) тощо. [3].

Міністерство економіки України запропонувало виділити чотири типи кластерів:

- виробничі (об'єднання авто-, судно- й авіабудівників);
- інноваційно-технологічні (географічно локалізовані компанії, пов'язані виробництвом інноваційної продукції);
- туристичні;
- транспортно-логістичні.

Проведемо систематизацію знайдених нами класифікацій типів кластерів у вигляді таблиці (див. табл.). Таким чином, як ми бачимо, виділяється безліч різних типів кластерів за різними критеріями.

Таблиця

Класифікація типів кластерів

Автори класифікації	Класифікаційна ознака	Виділені типи кластерів	Приклади кластерів
M. Porter	За територіальним охопленням	- національний (позапросторовий); - регіональний (прив'язаний до певного регіону); - локальний (розташований у певному місті)	- кластер інформаційних технологій в Ізраїлі; - автомобільний кластер Штірії (Австрія); - кластер індустрії розваг у Голівуді (США)
Andersson T., Schwaag S.	За стадією розвитку кластера	- «перед-кластер», або агломерат; - кластер, що зароджується; - кластер, що розвивається; - зрілий кластер; - кластер, що трансформується	
Carlos A. Carvaja, Chihiro Watanabe	За ступенем новизни продукції, що випускається	- індустріальний кластер; - інноваційний кластер	- винний кластер Каліфорнії (США); - кластер ІКТ Бангалор (Індія)
Roger R. Stough, Peter Arena	1) за розмірами, виходячи з кількості робочих місць; 2) за галузевою належністю	1) - мега-кластер; - мезо-кластер; - мікро-кластер. 2) - добувні кластери; - обробні кластери; - кластери послуг	1) нафтогазовий кластер у Х'юстоні – мега-кластер; 2) кластер фінансових послуг у Сінгапурі – кластер послуг

Автори класифікації	Класифікаційна ознака	Виділені типи кластерів	Приклади кластерів
Mehta Dh., Shukla P.	За розміром, виходячи з рівня прибутку від експорту	- малий; - середній; - великий	- кластер індустрії розваг у Голлівуді; - кластер автомобільної промисловості в Штірії (Австрія); - килимовий кластер у Далтоні (США)
Heany D.F., Weiss G.	За відмінностями в структурі взаємозв'язків	- утворені в результаті оптимізації ефективності; - що ґрунтуються на зв'язності ринків; - що ґрунтуються на поділі виробничих процесів; - що ґрунтуються на спільних технологіях і продуктивній лінійці; - що ґрунтуються на системних взаємозв'язках; - що ґрунтуються на контролі над збутом (дистрибуції); - що ґрунтуються на унікальних властивостях компаній	
Четверта міжнародна конференція з технологічної політики та інновацій (Бразилія, 2000 р.)	За ступенем інноваційності	- залежний або усічений кластер; - індустріальний кластер; - інноваційно-індустріальний кластер; - проінноваційний кластер; - інноваційно-орієнтований кластер	- кластер кам'яних робіт у Каррара (Італія); - кластер офісних меблів у Західному Мічигані (США); - кластер відбивального устаткування в Рочестері (США); - фармацевтичний кластер у Нью-Джерсі (США); - кластер наук про життя в Бостоні (США)
ОЕСР	За роллю в системі обміну і використання знань	- кластери, що ґрунтуються на науковій базі; - кластери «інтенсивного розміру»; - кластери постачальників; - кластери спеціалізованих виробників	- фармацевтика, авіакосмічна галузь; - автомобільна промисловість, харчова; - лісозаготівля; - виробники комплектуючих комп'ютерної техніки
Інститут дослідження економіки Фінляндії	За наявністю і ступенем розвитку елементів кластерної структури	- сильний; - стійкий; - потенційний; - латентний	- лісовий, кластер інформаційних і телекомунікаційних технологій; - енергетичний, металургійний і машинобудівний; - бізнес-послуги і охорона здоров'я; - харчовий і будівельний
С. Соколенко	За групами	- конкурентні, - стратегічні, - виникаючі, - зрілі, - стабілізуючі.	

Автори класифікації	Класифікаційна ознака	Виділені типи кластерів	Приклади кластерів
В. Чевганова, І. Брижань	1) за критеріями територіального розподілу праці; 2) за критеріями галузевої належності; 3) за критерієм структури кластеру; 4) за критерієм характеру зв'язків	1) - міжнародні, - національні, - регіональні; 2) - міжгалузеві, - галузеві; 3) - створені на базі малих та середніх підприємств, - створені навколо великих компаній та концернів, 4) - виробничі, - науково-технічні, - змішані	
Концепція кластерної політики Міністерства економіки України	За характером галузі підприємств-учасників кластера	- виробничі кластери; - інноваційно-технологічні кластери; - туристичні кластери; - транспортно-логістичні кластери	- об'єднання авто-, судно- й авіабудівників; - географічно локалізовані компанії, пов'язані виробництвом інноваційної продукції

Таким чином, в роботі здійснено дослідження основних класифікаційних ознак, для визначення типів кластерів, кожен з яких характеризує особливості окремих їх різновидів. Такий аналіз дозволяє в майбутньому вибрати найбільш підходящі типи кластерних об'єднань для досягнення найбільш результативного ефекту від такої інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Socolenko S. The clusters in the global economy. / S. Socolenko – K.: Logos, 2004. – 848 p.
2. Philipov P. Competitiveness` clusters / P. Philipov // Expert north event. - 2003. - №43 (152)
3. Chevganova V. Clusters and their economic importance / V. Chevganova, I. Bryzhan // Economic of Ukraine. – №11. – 2002. – p.35–41
4. 4th International Conference on Technology Policy and Innovation. - Curitiba, Brazil. Aug. 28-31, 2000
5. Andersson, Schwaag S. The Cluster Policies Whitebook. 2004
6. Cluster Profiles. Institute for Strategy and Competitiveness. Harvard Business School. 2003
7. Pavitt K., Spectral Patterns of Technology Change: Towards Taxonomy and a Theory. - Research Policy, Vol. 13, № 6
8. Stough R., Arena P. Industrial Cluster Analysis of the Virginia Economy. - The Mason Enterprise Center, MS 2. P. 9

References:

1. Socolenko S. The clusters in the global economy. / S. Socolenko – K.: Logos, 2004. – 848 p.
2. Philipov P. Competitiveness` clusters / P. Philipov // Expert north event. - 2003. - №43 (152)
3. Chevganova V. Clusters and their economic importance / V. Chevganova, I. Bryzhan // Economic of Ukraine. – №11. – 2002. – p.35–41
4. 4th International Conference on Technology Policy and Innovation. - Curitiba, Brazil. Aug. 28-31, 2000

5. Andersson, Schwaag S. The Cluster Policies Whitebook. 2004
6. Cluster Profiles. Institute for Strategy and Competitiveness. Harvard Business School. 2003
7. Pavitt K., Spectral Patterns of Technology Change: Towards Taxonomy and a Theory. - Research Policy, Vol. 13, № 6
8. Stough R., Arena P. Industrial Cluster Analysis of the Virginia Economy. - The Mason Enterprise Center, MS 2. P. 9

Рецензент: Іванова Т.В., д.держ.упр., професор

УДК 351:002.8

Червякова О. В.,

кандидат наук з державного управління,
докторант кафедри регіонального управління
та місцевого самоврядування ХарРІ НАДУ

МЕХАНІЗМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗА НАПРЯМАМИ ЗОВНІШНЬОГО ВЕКТОРА ГЛОБАЛІЗАЦІЙНОГО ВПЛИВУ

Анотація. В статті проаналізовано механізми трансформації державного управління за напрямками зовнішнього вектора глобалізаційного впливу, що визначаються характеристикою найбільш суттєвих вітчизняних програмно-цільових заходів.

Ключові слова: механізми трансформації, державне управління, програми, програмно-цільові заходи.

Червякова О. В.,

кандидат наук в сфері державного управління,
докторант кафедри регіонального управління
и местного самоуправления ХарРІ НАГУ, г. Харьков

МЕХАНИЗМЫ ТРАНСФОРМАЦИИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ ПО НАПРАВЛЕНИЯМ ВНЕШНЕГО ВЕКТОРА ГЛОБАЛИЗАЦИОННОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ

Аннотация. В статье проанализированы механизмы трансформации государственного управления по направлениям внешнего вектора глобализационного воздействия, которые определяются характеристикой наиболее существенных отечественных программно-целевых мероприятий

Ключевые слова: механизмы трансформации, государственное управление, программы, программно-целевые мероприятия.

Chervyakova Olga,

PhD Public Administration, Doctoral student of department Regional Administration and
local government KRI NAPА, Kharkiv

TRANSFORMATION MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE FIELDS OF GLOBALIZATION IMPACT